

Aan de Voorzitter van de Adviesraad
Internationale Vraagstukken
Mr. F. Korthals Altes
Postbus 20061
2500 EB Den Haag

Datum 12 november 2007

Betreft Regeringsreactie AIV-advies "Het VN-verdragssysteem voor de rechten van de mens - Stapsgewijze versterking in een politiek geladen context"

Geachte heer Korthals Altes,

Hierbij zend ik u de reactie van de regering op het advies "Het VN-verdragssysteem voor de rechten van de mens - Stapsgewijze versterking in een politiek geladen context". Een afschrift van deze brief zend ik aan de Voorzitters van de Tweede Kamer en de Eerste Kamer.

Inleiding

Op 6 november presenteerde ik mijn beleidsnotitie "Naar een menswaardig bestaan. Een mensenrechtenstrategie voor het buitenlands beleid". In deze strategie geef ik aan dat Nederland veel waarde hecht aan de naleving van mensenrechtennormen en de implementatie van die normen op nationaal niveau. De rol van verdragsmechanismen daarbij is van essentieel belang. Staten partijen informeren de verdragscomités via verdragsrapportages over het nakomen van hun internationale verplichtingen. De comités stellen aanbevelingen op om de implementatie van mensenrechtennormen door Staten verder te bevorderen. Het optimaliseren van het functioneren van de verdragsmechanismen neemt een belangrijke plaats in binnen het mensenrechtenbeleid.

De regering onderschrijft de conclusies en aanbevelingen van de Raad op hoofdlijnen. Het VN-verdragssysteem voor de rechten van de mens is een belangrijk instrument in de nationale tenuitvoerlegging van internationale mensenrechtennormen. Nederland hecht aan een goed functionerend instrumentarium en wil graag bijdragen aan een effectieve hervorming van het VN-verdragssysteem.

Volgens de regering kan de versterking van de verdragscomités het beste worden bereikt door op korte- en middellange termijn een aantal veranderingen door te voeren. De regering streeft daarbij naar meer doelmatigheid en doelgerichtheid in het werk van de verdragscomités, zonder dat bij het versterken van de coherentie tussen de verschillende organen waardevolle elementen van de afzonderlijke verdragscomités verloren gaan. Ik stel met tevredenheid vast dat deze voorkeur overeenkomt met uw advies. De regering deelt de analyse van de Raad dat het creëren van één enkelvoudig permanent verdragsorgaan onwenselijk moet worden geacht.

Ten einde de hervorming van de verdragscomités te bevorderen en op die manier bij te dragen aan een betere naleving van de mensenrechtenverdragen, zal Nederland een bijeenkomst over dit onderwerp organiseren, bij voorkeur en marge van een zitting van de Mensenrechtenraad. In deze brief zal ik verder kort ingaan op de hervorming van het systeem van verdragscomités, de individuele klachtprocedures en de relatie tussen de comités en de VN-mensenrechtenraad.

VN-verdragssysteem

Het uitoefenen van toezicht op de tenuitvoerlegging van mensenrechtennormen gaat gepaard met problemen. Het advies van de Raad geeft een adequaat overzicht van de problematiek waar zowel verdragscomités als rapporterende landen mee geconfronteerd worden.

De problematiek van de comités is tweeledig. Enerzijds zijn niet alle staten bij alle mensenrechtenverdragen partij, rapporteren staten te laat of niet over de implementatie van verdragsverplichtingen, en worden de aanbevelingen van de comités niet altijd overgenomen. Anderzijds kent ook de werkwijze van de comités zelf problemen. De comités beschikken in de praktijk over te weinig capaciteit en administratieve en financiële ondersteuning, waardoor de behandeling van rapportages

vertraging oploopt. Dit alles ondergraaft de effectiviteit van de verdragscomités en daarmee de effectiviteit van het mensenrechteninstrumentarium.

De Nederlandse regering dringt bij andere landen aan op ratificatie van de belangrijke internationale mensenrechtenverdragen. In de politieke- en mensenrechtendialogen stellen de Nederlandse ambassades, al dan niet in EU-kader, ratificatie van internationale verdragen ter sprake. Indien ratificatie heeft plaatsgevonden, behoort het tot de mogelijkheden om desgevraagd landen (financieel) te ondersteunen bij de tenuitvoerlegging op nationaal niveau van deze verdragen en van de aanbevelingen van de verdragscomités.

Om het werk van de verdragscomités bekend te stellen en om schaduwrapportage op te stellen is de Nederlandse regering bereid ngo's met deze doelstelling te ondersteunen. Ook het kantoor van de Hoge Commissaris voor de Rechten van de Mens kan hieraan een belangrijke bijdrage leveren. Een sterk onafhankelijk kantoor van de Hoge Commissaris is daartoe van groot belang. Nederland zal daarom haar rol als één van de grootste donoren van het kantoor voortzetten.

De regering deelt de analyse van de Raad dat het creëren van één enkelvoudig permanent verdragsorgaan onwenselijk moet worden geacht. Bovendien acht ik de instelling ervan op korte en lange termijn onrealistisch. Het is belangrijk dat de eigenheid van de verschillende comités en de specifieke expertise behouden blijft, terwijl de synergie tussen de verschillende comités wordt vergroot.

De regering zal zich inzetten voor verdergaande samenwerking tussen bestaande verdragsorganen in de vorm van verdere harmonisering, coördinatie en integratie van de verschillende aspecten van de mandaten van de verschillende comités. Dergelijke samenwerking kan en zou op korte termijn tot stand moeten komen. De Adviesraad heeft daartoe enkele nuttige suggesties gegeven.

De thans lopende initiatieven om de efficiëntie en effectiviteit van de comités te verbeteren door de organisatorische en inhoudelijke coördinatie tussen de comités te versterken, ondersteun ik van harte. Daarbij is van cruciaal belang dat de interactie tussen de comités en de nationale rechtspraktijken gewaarborgd blijft, aangezien de eindverantwoordelijkheid voor de implementatie van mensenrethenormen op nationaal niveau ligt. De Nederlandse regering zal er bovendien bij het kantoor van de Hoge Commissaris in de beleidsdialoog gezamenlijk met andere, gelijkgezinde donoren op aandringen de noodzakelijke administratieve en financiële ondersteuning beschikbaar te stellen voor de comités.

De consolidatie van enkele bestaande verdragscomités, zoals geopperd door de Raad, zou nader onderzocht kunnen worden. Op voorhand is duidelijk dat een dergelijke samenvoeging juridische en andere problemen zal hebben. Hoewel de regering erkent dat deze minder verstrekkend van aard zijn, dan de mogelijke complicaties die optreden bij het creëren van een enkelvoudig verdragsorgaan, geeft de regering voorsnog de voorkeur aan minder ingrijpende maar wel effectieve veranderingen die op kortere termijn uitgevoerd kunnen worden.

Individueel klachtrecht

Het individueel klachtrecht kan een belangrijke bijdrage leveren aan de handhaving van mensenrechten op nationaal niveau. De regering deelt de observatie van de Raad dat er op dit moment slechts op bescheiden schaal gebruik wordt gemaakt van individuele klachtmogelijkheden. De regering zal andere landen die dat nog niet gedaan hebben, aansporen individuele klachtmogelijkheden te accepteren en die onder hun bevolking bekend te stellen.

De vestiging van alle comités in Genève en het beheer van een gemeenschappelijke postbus door het Kantoor van de Hoge Commissaris zijn welkome eerste stappen in het verbeteren van het efficiënt functioneren van de individuele klachtprocedures. De Raad acht het daarnaast wenselijk om te bezien of de werkgroepen die zich met klachten bezighouden parallel zouden kunnen bijeenkomen in Genève. De regering beaamt dat een dergelijke planning zou kunnen leiden tot een intensievere uitwisseling van expertise en een grotere consistentie in de behandeling van klachten. Tegelijkertijd bestaat ook het risico een dergelijke zware belasting van het secretariaat leidt tot vertraging in de behandeling van de klachten.

Om te komen tot een verdere stroomlijning van de klachtprocedures geeft de regering de voorkeur aan de instelling van een gemeenschappelijke klachtenkamer.

Relatie met de VN-Mensenrechtenraad en de 'universal periodic review'

Met de instelling van de *universal periodic review* heeft de Mensenrechtenraad een nieuw instrument in werking gesteld waarmee de mensenrechtensituatie in ieder land regelmatig door de Raad zal worden geëvalueerd. Het 'examen' zal worden afgenomen in een werkgroep, die bestaat uit alle 47 leden van de Raad. De werkgroep zal de mensenrechtensituatie in een land beoordelen op basis van verschillende bronnen.

De regering is van mening dat het UPR-systeem in potentie een toegevoegde waarde heeft ten opzichte van reeds bestaande mechanismen voor mensenrechtenbescherming, zoals het verdragssysteem. De regering deelt het oordeel van de Adviesraad dat informatie afkomstig van de verdragscomités, zoals *concluding observations, recommendations en general comments* een belangrijke plaats moeten innemen in de besprekingen van de UPR-werkgroep. Positief daarbij is dat de Mensenrechtenraad nauwellettend zal blijven volgen of de aanbevelingen van bijvoorbeeld verdragscomités met betrekking tot de implementatie van mensenrechtenverplichtingen op nationaal niveau daadwerkelijk worden uitgevoerd.

Het is een misverstand dat er in de beoordelingsfase van de UPR geen rol weggelegd zou kunnen zijn voor onafhankelijke experts. In de besluitvorming over de UPR is vastgelegd dat de bespreking van landen in de werkgroep zal worden voorbereid door een trojka. De trojka van rapporteurs bestaat uit drie leden van de Mensenrechtenraad. Het is aan de betreffende landen om vervolgens de samenstelling van hun delegatie te bepalen die het land in de UPR-werkgroep zal vertegenwoordigen. In dat kader overweegt Nederland samen met andere landen onafhankelijke experts in zijn delegatie op te nemen. Nederland behoort tot de zestien landen die tijdens de eerste zitting van de UPR-werkgroep in april 2008 zullen worden behandeld.

Ten slotte onderschrijft de regering van harte de conclusie van de Raad dat de Mensenrechtenraad voor Nederland het belangrijkste wereldwijde internationale forum op het gebied van mensenrechten. De inzet van de Nederlandse regering blijft erop gericht de Mensenrechtenraad te ontwikkelen tot een internationaal orgaan dat een zinvolle bijdrage kan leveren aan de wereldwijde bescherming van mensenrechten. Daarbij moet de nadruk liggen op de tenuitvoerlegging van mensenrechtenstandaarden. De verdragscomités spelen daartoe een cruciale rol. In dat kader is het van groot belang dat de Mensenrechtenraad aandacht besteedt aan de problemen die verdragscomités ondervinden en aan oplossingen daarvoor. Nederland zal daartoe een bijeenkomst organiseren, bij voorkeur en marge van een zitting van de Mensenrechtenraad. Bovendien is het van belang dat de voorzitters van de verschillende verdragsorganen jaarlijks in debat gaan met de Mensenrechtenraad. De Mensenrechtenraad dient daarbij in samenhang aandacht te besteden aan de opvolging van aanbevelingen van zowel de comités als van de thematische rapporteurs.

De Minister van Buitenlandse Zaken

Drs. M.J.M. Verhagen